Oikeustapauskokoelma

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TUOMIO(toinen jaosto)

17 päivänä heinäkuuta 2012*

Henkilöstö — Kurinpitomenettely — Kurinpitoseuraamus — Viraltapano — Se, että kansallisissa rikostuomioistuimissa on vireillä esitutkinta viraltapanopäätöksen tekohetkellä — Miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu — Kielto irtisanoa raskaana oleva työntekijä raskauden alkamisen ja äitiysloman päättymisen välisenä aikana

Asiassa F-54/11,

jossa on kyse SEUT 270 artiklaan, jota sovelletaan Euratomin perustamissopimukseen sen 106 A artiklan nojalla, perustuvasta kanteesta,

BG, Euroopan oikeusasiamiehen entinen virkamies, kotipaikka Strasbourg (Ranska), edustajinaan asianajajat L. Levi ja A. Blot,

kantajana,

vastaan

Euroopan oikeusasiamies, asiamiehenään J. Sant'Anna, avustajanaan asianajajat D. Waelbroeck ja A. Duron,

vastaajana,

VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Rofes i Pujol sekä tuomarit I. Boruta ja K. Bradley (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies X. Lopez Bancalari,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.3.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

1 BG on virkamiestuomioistuimen kirjaamoon 4.5.2011 saapuneella kannekirjelmällään nostanut tämän kanteen, jossa vaaditaan yhtäältä Euroopan oikeusasiamiehen sen päätöksen kumoamista, jolla hänet on pantu viralta eläkeoikeuksia menettämättä, ja toisaalta sen vahingon korvaamista, jonka hän katsoo itselleen aiheutuneen tästä päätöksestä.

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrätään seuraavaa:

”– –

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

– –”

3 Perusoikeuskirjan 23 artiklassa, jonka otsikko on ”Miesten ja naisten välinen tasa-arvo”, määrätään seuraavaa:

”Miesten ja naisten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla työelämä ja palkkaus mukaan lukien.

– –”

4 Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 1 e artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Työtehtävissä toimiville virkamiehille on järjestettävä sellaiset asianmukaiset terveys- ja turvallisuusnormit täyttävät työolot, jotka ovat vähintään samantasoiset kuin perustamissopimuksen mukaisesti näillä aloilla hyväksyttyihin toimenpiteisiin sovellettavat vähimmäisvaatimukset.”

5 Henkilöstösääntöjen 12 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Virkamiehen on pidättäydyttävä sellaisista teoista ja sellaisesta käytöksestä, jotka voisivat heikentää kyseisen virkamiehen hoitamiin tehtäviin kohdistuvaa arvonantoa.”

6 Henkilöstösääntöjen 86 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kurinpidolliset säännöt, menettelyt ja toimenpiteet sekä hallinnollisia tutkimuksia koskevat säännöt ja menettelyt vahvistetaan liitteessä IX.”

7 Henkilöstösääntöjen liite IX koskee kurinpitomenettelyä. Siinä olevassa 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jokaiseen toimielimeen perustetaan kurinpitolautakunta, jäljempänä ’lautakunta’. Lautakunnassa on vähintään yksi toimielimen ulkopuolelta valittu jäsen, joka voi toimia puheenjohtajana.

2. Lautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja neljä pysyvää jäsentä, jotka voidaan korvata varajäsenillä. Kun tapaus koskee palkkaluokkaan AD 13 tai sitä alempaan palkkaluokkaan kuuluvaa virkamiestä, lautakuntaan kuuluu kaksi lisäjäsentä, jotka kuuluvat samaan tehtäväryhmään ja samaan palkkaluokkaan kuin kurinpitomenettelyn alainen virkamies.

3. Lautakunnan pysyvät jäsenet ja näiden varajäsenet valitaan työtehtävissä toimivien virkamiesten keskuudesta, ja heidän palkkaluokkansa on oltava vähintään AD 14, paitsi silloin, kun tapaus koskee palkkaluokan AD 16 tai AD 15 virkamiehiä.

– –”

8 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Nimittävä viranomainen ja henkilöstökomitea nimittävät kumpikin samanaikaisesti kaksi pysyvää jäsentä ja kaksi varajäsentä.

2. Nimittävä viranomainen valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

– –

5. Asianomainen virkamies saa yhden kerran viiden päivän kuluessa kurinpitolautakunnan muodostamisesta jäävätä yhden lautakunnan jäsenen. Toimielin saa myös jäävätä yhden lautakunnan jäsenen.

– –”

9 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kurinpitoseuraamusten ankaruuden on oltava suhteessa tehdyn virheen vakavuuteen. Virheen vakavuutta määriteltäessä ja kurinpitoseuraamuksesta päätettäessä on otettava erityisesti huomioon:

a) virheen laatu ja olosuhteet, joissa se tapahtui,

b) toimielinten luotettavuudelle, maineelle ja eduille rikkomuksesta koituneen haitan suuruus,

c) missä määrin virhe johtui tahallisuudesta tai laiminlyönnistä,

d) syyt virkamiehen tekemään virheeseen,

e) virkamiehen palkkaluokka ja virkaikä,

f) virkamiehen henkilökohtaisen vastuun määrä,

g) virkamiehen tehtävien ja vastuiden taso,

h) virheen tai virheellisen käyttäytymisen toistuminen,

i) virkamiehen käytös koko hänen uransa aikana.”

10 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 18 artiklassa säädetään seuraavaa:

”[Kurinpitol]autakunnalle esitettyjen asiakirjojen perusteella sekä mahdolliset kirjalliset tai suulliset ilmoitukset ja lautakunnan tekemän tutkimuksen tulokset huomioon ottaen lautakunta antaa määräenemmistöllä perustellun lausunnon siitä, ovatko väitetyt teot todella tapahtuneet, ja tarvittaessa siitä, millaisia seuraamuksia ne aiheuttavat. Kaikki lautakunnan jäsenet allekirjoittavat lausunnon. Jokainen lautakunnan jäsen voi liittää lausuntoon eriävän mielipiteensä. Lausunto toimitetaan nimittävälle viranomaiselle ja asianomaiselle virkamiehelle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun lautakunta on vastaanottanut nimittävän viranomaisen kertomuksen, jollei määräaikaa ole muutettu käsiteltävän asian monimutkaisuuden vuoksi. Jos tutkimus on tehty lautakunnan aloitteesta, määräaika on neljä kuukautta, jollei sitä ole muutettu käsiteltävän asian monimutkaisuuden vuoksi.”

11 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 23 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos nimittävä viranomainen katsoo virkamiehen tehneen vakavan virheen, se voi pidättää tämän virantoimituksesta koska tahansa määräajaksi tai toistaiseksi riippumatta siitä, onko kyse virkavelvollisuuksien vai säännösten rikkomisesta.

2. Nimittävä viranomainen tekee päätöksen kuultuaan kyseistä virkamiestä, paitsi jos kyseessä ovat poikkeukselliset olosuhteet.”

12 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos virkamies asetetaan syytteeseen samasta teosta, lopullinen päätös tehdään vasta, kun asiaa käsittelevä tuomioistuin on antanut lopullisen tuomionsa.”

13 Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9.2.1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) 2 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin estämättä saadaan soveltaa säännöksiä, jotka koskevat naisten suojelua erityisesti raskauden ja synnytyksen perusteella.”

14 Direktiivi 76/207 on kumottu 15.8.2009 lukien miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa (uudelleenlaadittu toisinto) 5.6.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2006/54/EY (EUVL L 204, s. 23), jonka 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Tarkoitus”, säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on taata miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpano työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa.

Tätä varten siinä on säännöksiä, joilla pyritään panemaan yhdenvertaisen kohtelun periaate täytäntöön seuraavilla aloilla:

a) mahdollisuudet työhön, myös uralla etenemiseen, ja ammatilliseen koulutukseen;

b) työehdot, mukaan lukien palkka;

c) ammatilliset sosiaaliturvajärjestelmät.

Siinä on myös säännöksiä, joilla pyritään takaamaan, että täytäntöönpanoa tehostetaan ottamalla käyttöön asianmukaiset menettelyt.”

15 Direktiivin 2006/54 2 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä syrjintänä pidetään seuraavia seikkoja:

– –

c) direktiivissä 92/85/ETY tarkoitettu raskauteen tai äitiysvapaaseen liittyvä naisten epäedullisempi kohtelu.”

16 Toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamiseksi työssä (kymmenes direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) 19.10.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/85/ETY (EYVL L 348, s. 1) 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Irtisanomiskielto”, säädetään seuraavaa:

”Jotta 2 artiklassa määritellyille työntekijöille voidaan taata tämän artiklan mukaiset oikeudet terveyden ja turvallisuuden suojeluun, on säädettävä, että:

1) jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet 2 artiklassa tarkoitettujen työntekijöiden irtisanomisen kieltämiseksi raskauden alkamisen ja 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun äitiysloman päättymisen välisenä aikana, lukuun ottamatta erityisiä tapauksia, jotka eivät liity työntekijän tilaan, joissa irtisanominen on kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaan sallittua edellyttäen, että toimivaltainen viranomainen on antanut suostumuksensa;

2) jos 2 artiklassa tarkoitettu työntekijä irtisanotaan 1 kohdassa mainittuna aikana, on työnantajan esitettävä kirjallisesti asianmukaisesti perustellut syyt irtisanomiselle;

– –”

Tosiseikat

17 Työskenneltyään vuodesta 2002 Euroopan oikeusasiamiehen palveluksessa ensin väliaikaisena toimihenkilönä ja sitten virkamiehenä hallintoavustajien (AST) tehtäväryhmässä kantaja toimi 1.10.2008—31.7.2010 oikeusasiamiehen viestintäyksikössä hallintovirkamiesten (AD) tehtäväryhmään kuuluvana viestintävastaavana, ja hänen palkkaluokkansa oli AD 5.

18 Kantaja on täsmentänyt istunnossa, että tosiseikkojen tapahtuma-aikaan hän omisti Kehlissä (Saksa) sijaitsevan talon, jota hänen puolisonsa tai hän eivät olleet koskaan käyttäneet pääasiallisena asuntonaan, ja että hän oli vuonna 2006 ostanut Strasbourgista (Ranska) asunnon, joka on sittemmin myyty.

19 Kantaja teki helmikuun 2008 lopussa hakemuksen rakennuttajaosuuskunnalle (jäljempänä osuuskunta) hankkiakseen Strasbourgista asunnon hyödyntäen julkisia tukia, joita Ranskassa tarjotaan pienituloisille kotitalouksille, joiden katsotaan hankkivan ensimmäistä omistusasuntoa. Täydentääkseen hakemustaan kantaja toimitti osuuskunnalle kaksi 27.2.2008 päivättyä tulotodistusta, jotka koskevat vuosia 2006 ja 2007.

20 Osuuskunta pyysi 24.3.2009 päivätyllä kirjeellään kantajaa ilmoittamaan, vahvistaako hän kiinnostuksensa asunnon hankkimiseen, ja toimittamaan sille tiettyjä tietoja.

21 Voidakseen vahvistaa kantajan hakemuksen, osuuskunta pyysi heinäkuussa 2009 häntä toimittamaan sille molempien puolisoiden palkkalaskelmat.

22 Kantaja toimitti tällöin osuuskunnalle huhti-, touko-, kesä- ja heinäkuun 2009 palkkalaskelmat (jäljempänä palkkalaskelmat) sekä puolisonsa tulotiedot.

23 Osuuskunta otti 3.8.2009 yhteyttä oikeusasiamiehen hallinto- ja henkilöstöyksikön päällikköön saadakseen selvennystä yhtäältä siitä, miten Euroopan unionin virkamiesten palkat otetaan huomioon myönnettäessä julkisilla varoilla tuettuja asuntolainoja, ja toisaalta kantajan toimittamista palkkalaskelmista. Oikeusasiamiehen yksiköiden pyynnöstä osuuskunta toimitti 7.8.2009 jäljennöksen palkkalaskelmista.

24 Saatuaan palkkalaskelmat tietoonsa hallinto- ja henkilöstöyksikkö havaitsi, että niitä oli muutettu niin, että kantajan todellisia tuloja oli pienennetty. Huhti-, touko- ja kesäkuun 2009 palkkalaskelmissa nettopalkka oli 5 822,43 euron sijasta 2 410,36 euroa ja heinäkuun 2009 palkkalaskelmassa 9 123,39 euron sijasta 5 711,32 euroa.

25 Hallinto- ja henkilöstöyksikön päällikkö lähetti 10.8.2009 osuuskunnalle sähköpostin ilmoittaakseen tälle yhtäältä, ettei hän pystynyt täsmentämään, mitkä määrät oli otettava huomioon Ranskan lainsäädännön perusteella, ja toisaalta, että hän oli havainnut kantajan toimittamissa palkkalaskelmissa merkittäviä virheitä.

26 Hallinto- ja henkilöstöyksikön päällikkö esitti 11.8.2009, että aloitettaisiin hallinnollinen tutkimus, joka koskee ”– – oikeusasiamiehen virallisten asiakirjojen mahdollista väärentämistä ja [niiden] käyttöä suhteessa kolmanteen osapuoleen henkilökohtaisen edun hankkimiseksi”.

27 Osuuskunta ilmoitti 17.8.2009 hallinto- ja henkilöstöyksikön päällikölle, että se aikoi pyytää kantajaa toimittamaan sille vertailuarvoksi todistuksen vuoden 2008 verotettavasta tulostaan.

28 Kantaja pyysi 25.8.2009 oikeusasiamiehen yksiköitä toimittamaan hänelle osuuskunnan pyytämän todistuksen sekä toisen, saksankielisen todistuksen. Hallinto- ja henkilöstöyksikön päällikkö ilmoitti samana päivänä kantajalle, ettei vuotta 2008 koskevaa todistusta voitu toimittaa hänelle heti, mutta toimitti kantajalle saksankielisen todistuksen.

29 Kantaja toimitti 26.8.2009 osuuskunnalle asiakirjan, jonka otsikko oli ”Todistus”, joka koski vuoden 2008 verotettavaa tuloa ja joka oli tehty hallinto[- ja henkilöstö]yksikön paperille, jossa oli Euroopan oikeusasiamiehen logo.

30 Osuuskunta lähetti todistuksen hallinto- ja henkilöstöyksikölle, joka totesi, ettei se ollut laatinut kyseistä asiakirjaa. Todistuksessa oli muun muassa kantajalle 25.8.2009 toimitetun saksankielisen todistuksen viitenumero.

31 Oikeusasiamies päätti 2.9.2009 aloittaa hallinnollisen tutkimuksen, ilmoittaa Ranskan tasavallan viralliselle syyttäjälle asian tosiseikoista ja pidättää kantajan virantoimituksesta määrittelemättömäksi ajaksi täydellä palkalla. Kantajalle ilmoitettiin tästä samana päivänä.

32 Kantaja kutsuttiin 3.9.2009 hallinnollisen tutkimuksen ensimmäiseen kuulemistilaisuuteen. Kuulemistilaisuudessa kantaja myönsi väärentäneensä neljä palkkalaskelmaa ja vuoden 2008 tulotodistuksen. Lisäksi hän ilmoitti tutkimuksen suorittajille olevansa raskaana, vastasi hänelle esitettyihin kysymyksiin ja antoi tutkimuksen suorittajille käsinkirjoitetun kirjeen, jossa hän ilmoitti, ettei hän mitenkään kiistä tosiseikkoja, joista häntä arvostellaan, mutta että hän haluaa selittää asiaa. Hän totesi muun muassa tehneensä ”järjettömiä” tekoja ja toimineensa tällä tavalla ”tehdäkseen lopun täysin kestämättömästä perhetilanteesta” eli siitä, että hänen oli puolisonsa vakavan sairauden vuoksi vaikea saada asuntolainaa.

33 Tutkimuksen suorittajat lähettivät 18.9.2009 kantajalle päätelmänsä tosiseikoista, joista tätä arvosteltiin. Kantaja esitti 22.9.2009 lisähuomautuksia ja täsmensi erityisesti, että hän oli heinäkuun 2009 alussa huomannut olevansa raskaana ja toimineensa paniikissa pelätessään, ettei hänen osuuskunnalle tekemäänsä hakemusta hyväksytä.

34 Tutkimuksen suorittajat toimittivat 24.9.2009 kirjeitse oikeusasiamiehelle hallinnollista tutkimusta koskevan kertomuksen, jossa he katsoivat, että kantaja oli väärentänyt asiakirjoja ja toimittanut ne osuuskunnalle asiakirjoina, jotka tukevat hakemusta, jonka perusteella hän olisi siinä tapauksessa, että se olisi hyväksytty, voinut saada asuntolainan ehdoin, jotka Ranskan lainsäädännön mukaan on varattu pienituloisille kotitalouksille. Tämän vuoksi tutkimuksen suorittajat suosittelivat kurinpitomenettelyn aloittamista.

35 Oikeusasiamies kuuli kantajaa 23.10.2009 henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 3 artiklassa tarkoitetussa alustavassa kuulemistilaisuudessa.

36 Oikeusasiamies päätti 20.11.2009 aloittaa kurinpitomenettelyn. Kantajan raskauden vuoksi ja toimielimen työterveyslääkärin lausunnon johdosta oikeusasiamies kuitenkin päätti 18.1.2010, että kurinpitomenettelyyn liittyviä toimia lykätään kantajan synnytyksen jälkeiseen ajankohtaan.

37 Oikeusasiamies saattoi 19.5.2010 asian kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi, ja tämä kuuli kantajaa 8.7.2010.

38 Kurinpitolautakunta antoi 9.7.2010 perustellun lausunnon, jossa se katsoi, että tosiseikat, joista kantajaa arvosteltiin, oli näytetty toteen ja että kantaja oli myöntänyt ne.

39 Kurinpitolautakunta selvitti ehdotettua seuraamusta koskevaa kantaansa seuraavasti:

”– tosiseikat, joista [kantajaa] arvostellaan, heikentävät hänen hoitamiinsa tehtäviin kohdistuvaa arvostusta, erityisesti hänen työnantajanaan olevaan toimielimeen liittyvän luotettavuutta koskevan arvon muodostamassa asiayhteydessä, ja niillä rikotaan vakavalla tavalla henkilöstösääntöjen 12 artiklaa – –,

– tosiseikkojen, joista virkamiestä arvostellaan, tahallisuus ja virkamiehen vastuu ovat kiistattomia,

– virkamies hoitaa tehtäviä, joissa vastuun taso on korkea,

– tosiseikkoja, joista virkamiestä arvostellaan, ei ole toistettu,

– virkamies on koko uransa ajan saanut arviointikertomuksissa hyviä arviointeja.”

40 Näiden seikkojen perusteella kurinpitolautakunta esitti enemmistöpäätöksellä seuraamukseksi, että ”asianomainen siirretään alempaan tehtäväryhmään alempaan palkkaluokkaan (AST 1, palkkataso 1)”. Vähemmistö kurinpitolautakunnan jäsenistä katsoi kuitenkin, että viraltapano oli asianmukaisempi seuraamus.

41 Oikeusasiamies päätti 20.7.2010 tekemässään päätöksessä, joka annettiin kantajalle tiedoksi 22.7.2010, määrätä seuraamukseksi, että kantaja pannaan 31.7.2010 lukien viralta eläkeoikeuksia menettämättä (jäljempänä riidanalainen päätös).

42 Kantaja teki 21.10.2010 henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan nojalla valituksen 20.7.2010 tehdystä päätöksestä.

43 Oikeusasiamies hylkäsi valituksen 18.1.2011 päivätyllä päätöksellään, joka annettiin asianomaiselle tiedoksi 24.1.2011.

Asianosaisten vaatimukset ja oikeudenkäyntimenettely

44 Kantaja vaatii, että virkamiestuomioistuin

— kumoaa 20.7.2010 tehdyn päätöksen,

— tarvittaessa kumoaa 18.1.2011 päivätyn ja 24.1.2011 tiedoksi annetun päätöksen, jossa hänen valituksensa hylätään nimenomaisesti,

tämän johdosta

— ensisijaisesti toteaa, että riidanalaisen päätöksen kumoamisesta seuraa, että hänet palautetaan hänen hallintovirkamiehen virkaansa palkkaluokkaan AD 5 palkkatasolle 2 taannehtivasti kyseisen päätöksen voimaantulopäivästä lukien ja että hänelle on maksettava hänelle kuuluvat taloudelliset etuudet koko tältä ajalta viivästyskorkoineen, joka lasketaan korottamalla Euroopan keskuspankin vahvistamaa korkoa kahdella prosenttiyksiköllä,

— toissijaisesti velvoittaa oikeusasiamiehen maksamaan rahasumman, joka vastaa palkkaa, jonka kantaja olisi saanut siitä päivästä, jona hänen viraltapanonsa tuli voimaan, siihen kuukauteen, jona hän saavuttaa eläkeiän, eli heinäkuuhun 2040 saakka, ja oikaisemaan kantajan eläkeoikeudet vastaavasti,

— joka tapauksessa velvoittaa oikeusasiamiehen maksamaan kantajalle 65 000 euroa tälle aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä ja

— velvoittaa oikeusasiamiehen korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

45 Oikeusasiamies vaatii, että virkamiestuomioistuin

— hylkää kanteen kokonaisuudessaan perusteettomana ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

46 Suullista käsittelyä varten laaditussa valmistelevassa kertomuksessa, joka lähetettiin kirjeitse 15.12.2011, virkamiestuomioistuin kehotti asianosaisia vastaamaan prosessinjohtotoimiin, joita nämä noudattivat asetetuissa määräajoissa. Kantaja kuitenkin ilmoitti virkamiestuomioistuimelle, ettei hän pystynyt esittämään jäljennöstä osuuskunnan 24.3.2009 esittämään pyyntöön liitetystä tietolomakkeesta.

Oikeudellinen arviointi

1. *Kanteen kohde*

47 Kantaja vaati virkamiestuomioistuinta kumoamaan 20.7.2010 tehdyn päätöksen ja tarvittaessa myös 18.1.2011 tehdyn päätöksen, jossa nimittävä viranomainen hylkäsi hänen valituksensa.

48 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamisvaatimuksista, jotka kohdistuvat muodollisesti valituksen hylkäämisestä tehtyyn päätökseen, seuraa, että valituksen kohteena ollut toimi saatetaan virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi, kun hylkäämispäätöksellä ei ole itsenäistä sisältöä (ks. vastaavasti asia 293/87, Vainker v. parlamentti, tuomio 17.1.1989, 8 kohta). Koska riidanalaiseen päätökseen kohdistuneen valituksen hylkäämisestä tehdyllä päätöksellä ei tässä tapauksessa ole itsenäistä sisältöä, kanteen on katsottava kohdistuvan pelkästään riidanalaiseen päätökseen.

49 Virkamiestuomioistuin muistuttaa lisäksi, ettei sillä ole henkilöstösääntöjen 91 artiklan mukaista kannetta käsitellessään toimivaltaa määrätä unionin toimielimiä toimimaan tietyllä tavalla (ks. esim. asia F-89/08, P. v. parlamentti, tuomio 24.2.2010, 120 kohta ja asia F-52/09, Da Silva Pinto Branco v. unionin tuomioistuin, tuomio 14.9.2010, 31 kohta). Vaatimukset, että virkamiestuomioistuimen on todettava, että riidanalaisen päätöksen kumoamisesta seuraa, että kantaja on palautetava hallintovirkamiehen virkaansa palkkaluokkaan AD 5 palkkatasolle 2 taannehtivasti kyseisen päätöksen voimaantulopäivästä lukien, on tämän vuoksi jätettävä tutkimatta.

2. *Kumoamisvaatimukset*

50 Kantaja esittää riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevien vaatimustensa tueksi viisi kanneperustetta, jotka koskevat henkilöstösäännöissä säädetyn kurinpitomenettelyn noudattamatta jättämistä, perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, ilmeistä arviointivirhettä, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen ja äitiyslomaoikeuden loukkaamista sekä huolenpitovelvollisuuden laiminlyöntiä ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista.

51 Kantaja on kirjelmissään lisäksi nostanut esiin kysymyksen oikeusasiamiehen roolista kurinpitomenettelyssä, kun huomioon otetaan periaatteet, jotka koskevat asianosaisten prosessuaalista yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä. Vaikka oletettaisiin, että kantaja aikoo näin esittää kumoamisvaatimuksia tukevan kanneperusteen, on todettava, että koska tällaisen perusteen tueksi ei työjärjestyksen 35 artiklan 1 kohdan e alakohdassa asetetun säännön vastaisesti ole esitetty mitään väitteitä ja perusteluja, se olisi jätettävä tutkimatta.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee henkilöstösäännöissä säädetyn kurinpitomenettelyn noudattamatta jättämistä

52 Henkilöstösäännöissä säädetyn kurinpitomenettelyn noudattamatta jättämistä koskeva kanneperuste perustuu kolmeen osaan, jotka koskevat henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 25 artiklan rikkomista, henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 23 artiklan rikkomista ja henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevien 5 ja 6 artiklan rikkomista.

Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee virkamiehen asettamista syytteeseen samasta teosta

– Asianosaisten lausumat

53 Kantaja väittää, että oikeusasiamies on henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 25 artiklan vastaisesti tehnyt lopullisen päätöksen odottamatta, mihin kantajaa vastaa nostettu syyte johtaa.

54 Oikeusasiamiehen mukaan henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa käytettyä syytteen käsitettä arvioitaessa on otettava huomioon kyseiseen tapaukseen sovellettava kansallinen lainsäädäntö eli Ranskan lainsäädäntö. Oikeusasiamies väittää tältä osin, että riidanalaisen päätöksen tekemisen ajankohtana ei ollut olemassa Ranskan lainsäädännössä tarkoitettua syytettä, ja vaatii virkamiestuomioistuinta hylkäämään ensimmäisen kanneperusteen tämän osan.

55 Kantaja on istunnossa väittänyt, että henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevaa 25 artiklaa on tulkittava itsenäisesti ja että oikeusasiamiehen vastineessa olevalla viittauksella Ranskan lainsäädäntöön ei ole merkitystä asiassa.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

56 Aluksi on todettava, ettei henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 25 artiklan rikkomista koskevaa väitettä ole esitetty oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä.

57 Oikeusasiamies ei kylläkään ole esittänyt kantajaa kohtaan oikeudenkäyntiväitettä. Valituksen ja kanteen vastaavuus, jota kanteen tutkittavaksi ottaminen edellyttää, on kuitenkin oikeusjärjestyksen perusteita koskeva kysymys, joka tuomioistuimen on tutkittava omasta aloitteestaan (ks. asia F-7/06, B v. komissio, tuomio 11.7.2007, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Tätä sääntöä on sovellettava ainoastaan silloin, kun kanteessa muutetaan valituksen kohdetta tai perustetta, ja ”perusteen” käsitettä on tässä yhteydessä tulkittava laajasti. Erityisesti kumoamisvaatimuksissa ”riita-asian perusteella” tarkoitetaan sitä, että kantaja riitauttaa riidanalaisen toimen aineellisen lainmukaisuuden tai vaihtoehtoisesti sen muodollisen lainmukaisuuden; tämä ero on tunnustettu oikeuskäytännössä (ks. asia F-40/09, Časta v. komissio, tuomio 1.7.2010, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Tässä asiassa on todettava, että kantaja on vedonnut valitusvaiheessa useisiin väitteisiin ja perusteluihin, jotka koskevat sekä riidanalaisen päätöksen aineellista että muodollista lainmukaisuutta, eli kyseisen päätöksen tekomenettelyn sääntöjenvastaisuuteen, niiden tosiseikkojen, joista kantajaa arvostellaan, aineelliseen paikkansapitämättömyyteen, perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiin ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamiseen. Tästä seuraa, ettei kantaja ole rikkonut vastaavuussääntöä esittäessään kanteessaan henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 25 artiklan rikkomista koskevan kanneperusteen, joten tämä kanneperuste voidaan ottaa tutkittavaksi.

60 Asiakysymyksestä on todettava, että henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa säädetyllä kurinpitomenettelyn keskeyttämisellä rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä odotettaessa on kaksi tarkoitusta.

61 Yhtäältä sillä huolehditaan siitä, ettei vaikuteta kyseessä olevan virkamiehen asemaan rikosoikeudellisessa menettelyssä, joka on aloitettu häntä vastaan niiden seikkojen perusteella, jotka ovat myös hänen toimielimessään kurinpitomenettelyn kohteena (asia T-74/96, Tzoanos v. komissio, tuomio 19.3.1998, 34 kohta).

62 Toisaalta tällainen keskeyttäminen mahdollistaa sen, että kurinpitomenettelyssä otetaan huomioon rikostuomioistuimen lainvoimaisessa tuomiossaan esittämät tosiseikat. Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa nimittäin vahvistetaan periaate, jonka mukaan rikosoikeudellinen menettely pysäyttää kurinpitomenettelyn, mikä on perusteltua erityisesti sen vuoksi, että kansallisilla rikostuomioistuimilla on laajemmat tutkintavaltuudet kuin nimittävällä viranomaisella. Näin ollen silloin, kun samat tosiseikat voivat täyttää sekä rikoksen että virkamiehen henkilöstösääntöihin perustuvien velvoitteiden rikkomisen tunnusmerkistön, rikostuomioistuimen rikosoikeudenkäynnissä vahvistamat tosiseikat sitovat hallintoviranomaista. Kun rikostuomioistuin on todennut tosiseikat nyt käsiteltävässä tapauksessa, hallintoviranomainen voi tämän jälkeen luokitella ne oikeudellisesti kurinpitomenettelyn alaisen virheen käsitteen kannalta ja tutkia erityisesti, merkitsevätkö ne henkilöstösääntöihin perustuvien velvoitteiden noudattamatta jättämistä (asia T-307/01, François v. komissio, tuomio 10.6.2004, 75 kohta ja yhdistetyt asiat F-124/05 ja F-96/06, A ja G v. komissio, tuomio 13.1.2010, 323 kohta).

63 Asiassa merkityksellisestä oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että kyseisen virkamiehen on toimitettava nimittävälle viranomaiselle tiedot, jonka perusteella tämä voi arvioida, käsitelläänkö tosiseikkoja, joista virkamiestä arvostellaan, samanaikaisesti häntä vastaan aloitetussa rikosoikeudellisessa menettelyssä. Tämän velvollisuuden täyttääkseen virkamiehen on pääsääntöisesti osoitettava, että häntä vastaan oli nostettu syyte, samaan aikaan kuin häneen kohdistui kurinpitomenettely. Ainoastaan silloin, kun tällainen syyte on nostettu, on nimittäin mahdollista yksilöidä tosiseikat, joihin se perustuu, ja verrata näitä kurinpitomenettelyn syynä oleviin tosiseikkoihin ja todeta, ovatko ne samat (ks. asia T-197/00, Onidi v. komissio, tuomio 30.5.2002, 81 kohta).

64 Virkamiestuomioistuimen on näin ollen ratkaistava ensinnäkin, onko kantaja tämän asian olosuhteissa osoittanut, että ”syyt[e] samasta teosta” oli nostettu, silloin kun riidanalainen päätös tehtiin.

65 Virkamiestuomioistuin muistuttaa aluksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen sisältönsä ja soveltamisalansa määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava itsenäisesti ja että tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen asiayhteys sekä kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu

päämäärä (asia T-58/08, komissio v. Roodhuijzen, tuomio 5.10.2009, 70 kohta ja asia T-62/10 P, Zangerl-Posselt v. komissio, tuomio 13.9.2011, 41 kohta). Vain kun unionin tuomioistuimet eivät pysty löytämään unionin oikeudesta tai sen yleisistä periaatteista sellaisia seikkoja, joiden perusteella ne voisivat täsmentää säännöksen sisältöä ja soveltamisalaa itsenäisellä tulkinnalla, ne voivat unionin oikeuden soveltamiseksi joutua turvautumaan jäsenvaltioiden oikeuteen, vaikka tähän ei viitata nimenomaisesti.

66 Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että on ensiksi tutkittava henkilöstösääntöjen merkityksellisiä säännöksiä (em. asia komissio v. Roodhuijzen, tuomion 71 kohta). Syytteen käsitteeseen viitataan henkilöstösäännöissä vain sen liitteessä IX olevissa 24 ja 25 artiklassa eli kurinpitomenettelyn yhteydessä, eikä näissä artikloissa ole mitään hyödyllistä tietoa tämän käsitteen sisällöstä. On siis todettava, ettei henkilöstösäännöissä täsmennetä syytteen käsitteen sisältöä toisin kuin esimerkiksi käsitettä ”virkamiehen muun vakiintuneen parisuhteen kuin avioliiton osapuoli”, joka määritellään asiassa komissio vastaan Roodhuijzen kyseessä olleen kotitalouslisän osalta henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan e alakohdassa.

67 Unionin oikeuden osalta on todettava, että lainsäätäjä on toteuttanut useita toimia, joissa viitataan joko nimenomaisesti tai implisiittisesti kansalliseen oikeuteen rikosoikeudenkäynnin käsitteen tai syytteen erityisemmän käsitteen määrittelemiseksi. Esimerkiksi uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15.3.2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS (EYVL L 82, s. 1) 1 artiklan c alakohdassa olevan määritelmän mukaan ”rikosoikeudenkäynnillä” tarkoitetaan ”sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä tarkoitettua rikosoikeudenkäyntiä”. Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU (EUVL L 142, s. 1) 2 artiklassa samaten annetaan oikeuksia ”epäillyille ja syytetyille” esittämättä näitä käsitteitä koskevia itsenäisiä määritelmiä.

68 Virkamiestuomioistuin katsoo tämän perusteella, ettei unionin oikeudesta ole mahdollista löytää sellaisia seikkoja, joiden perusteella se voisi täsmentää henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa käytetyn syyte-sanan sisältöä ja soveltamisalaa itsenäisellä tulkinnalla. Näin ollen virkamiestuomioistuimen on tämän säännöksen soveltamiseksi turvauduttava jäsenvaltioiden oikeuteen eli tässä tapauksessa Ranskan tasavallan oikeuteen, koska tämän valtion rikosasioita käsittelevät viranomaiset katsovat olevansa toimivaltaisia niiden tosiseikkojen osalta, joista kantajaa arvostellaan.

69 Asiakirja-aineistosta ilmenee tältä osin, että kun riidanalainen päätös tehtiin, esitutkinta teosta, jota luonnehdittiin ”– – oikeusasiamiehen virallisten asiakirjojen väärentämiseksi ja käytöksi suhteessa kolmanteen osapuoleen henkilökohtaisen edun hankkimiseksi”, oli käynnissä mutta varsinaista rikostutkintaa ei ollut vielä aloitettu ja annettu tutkintatuomarin tehtäväksi.

70 Virkamiestuomioistuin huomauttaa toiseksi, että koska Ranskan oikeudessa syytteen käsite tarkoittaa syytteen nostamista rangaistusten määräämiseksi, se ei voi sisältää pelkän esitutkinnan olemassaoloa. Tästä seuraa, että Ranskan oikeuden mukaan tässä asiassa ei ollut nostettu syytettä, kun riidanalainen päätös tehtiin.

71 Vaikka kansallisessa oikeudessa tarkoitettua syytettä ei olisi nostettu, mutta virkamies on – kuten tässä tapauksessa – sellaisen tutkinnan kohteena, joka voi johtaa syytteen nostamiseen, hänelle on annettava mahdollisuus näyttää toteen erityisesti ja henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 25 artiklan kaksi tarkoitusta huomioon ottaen yhtäältä, että kurinpitopäätös saattaa vaikuttaa hänen asemaansa käsiteltäessä mahdollista myöhempää syytettä, johon kyseinen tutkinta voi johtaa (ks. em. asia Tzoanos v. komissio, tuomion 38 kohta), ja toisaalta, että hallintoviranomainen on kurinpitomenettelyssä ottanut huomioon kantajan kiistämiä tosiseikkoja, ennen kuin rikostuomioistuin on todennut ne lainvoimaisesti.

72 Näin ei ole tapahtunut tässä asiassa.

73 On nimittäin yhtäältä todettava, että kantaja on kanteessaan pelkästään todennut, että henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 25 artiklassa säädettyä edellytystä ei ollut noudatettu, eikä hän ole edes yrittänyt näyttää toteen, että hänen tilannettaan koskeva lopullinen päätös saattoi vaikuttaa hänen asemaansa käsiteltäessä mahdollista myöhempää syytettä, johon kurinpitomenettelyn aikana käynnissä ollut tutkinta voi johtaa ja joka kohdistuu samoihin tosiseikkoihin.

74 Toisaalta virkamiestuomioistuin toteaa periaatteesta, jonka mukaan rikosoikeudellinen menettely pysäyttää kurinpitomenettelyn, että kun tätä periaatetta on sovellettava pelkässä tutkinnassa jo ennen syytteen nostamista, sitä on sovellettava suppeasti, koska muutoin kurinpitomenettelyt menettäisivät tehokkaan vaikutuksensa. Periaate ei etenkään voi estää hallintoviranomaista määräämästä kurinpitoseuraamusta, kun tämä perustuu tosiseikkoihin, joita asianomainen virkamies ei kiistänyt, silloin kun hallintoviranomainen teki päätöksen.

75 Tässä tapauksessa asiakirja-aineistosta ilmenee, että kantaja on myöntänyt kaikki riidanalaisen päätöksen perustana olevat tosiseikat – neljän palkkalaskelman ja yhden tulotodistuksen muuttamisen ja näiden muutettujen asiakirjojen esittämisen kolmansille osapuolille haettaessa matalakorkoista pankkilainaa – ja ne on useaan kertaan vahvistettu riidanalaiseen päätökseen johtaneen menettelyn kuluessa. Kantaja ei myöskään yritä näyttää toteen, että ranskalainen rikostuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia voitaisiin saattaa häneen kohdistuvan esitutkinnan päätteeksi, voisi tehdä tosiseikkoja koskevia toteamuksia, jotka saattaisivat jollain tavalla kyseenalaistaa näiden tosiseikkojen aineellisen paikkansapitävyyden.

76 Kun kantajalta on istunnossa kysytty tästä, hän on tyytynyt toteamaan, että mahdollinen rikostutkinta voisi selventää tiettyjä ”katvealueita”, kuten olosuhteita, joissa hän muutti vuoden 2008 tulotodistusta, hänen intressiään muuttaa palkkatodistuksia ja tulotodistusta sekä henkilökohtaista etua, jonka hän sai toimista, joista häntä arvostellaan.

77 Asiakirja-aineistosta kuitenkin ilmenee, että seikat, jotka liittyvät yhtäältä hänen mahdolliseen intressiinsä muuttaa palkkatodistuksia ja tulotodistusta ja toisaalta henkilökohtaiseen etuun, jota hän olisi voinut saada todistusten muuttamisesta, eivät olleet ratkaisevia oikeusasiamiehen päätöksessä, sillä oikeusasiamies on tyytynyt ottamaan huomioon raskauttavana seikkana, että kantajan tavoite oli käyttää näitä asiakirjoja ”haettaessa pienituloisille kotitalouksille tarkoitettua matalakorkoista pankkilainaa”, mitä kantaja ei ole kiistänyt, ja hylkäämään kantajan vaihtoehtoiset selitykset.

78 Edellä todetusta seuraa, että vaikka kantajaa ei riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana ollut vielä asetettu syytteeseen, hän ei ole esittänyt erityistä näyttöä siitä, että jos hänet asetetaan riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana käynnissä olleen tutkinnan johdosta syytteeseen samasta teosta, on vaarana, että kurinpitopäätös vaikuttaa hänen asemaansa mahdollisessa rikosoikeudenkäynnissä, eikä siitä, että hallintoviranomainen on ottanut huomioon muita kuin hänen myöntämiään tosiseikkoja.

79 Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on näin ollen hylättävä perusteettomana.

Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee virantoimituksesta pidättämistä koskevaa päätöstä tehtäessä tapahtunutta menettelyvirhettä

– Asianosaisten lausumat

80 Kantaja väittää, että päätettäessä hänen virantoimituksesta pidättämisestään rikottiin henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevaa 23 artiklaa, koska häntä ei kuultu ennen päätöksen tekemistä.

81 Oikeusasiamies vastaa tähän ensinnäkin, että päätös kantajan virantoimituksesta pidättämisestä tehtiin häntä kuulematta mutta noudattaen henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevaa 23 artiklaa, jonka mukaan tämä on mahdollista poikkeuksellisissa olosuhteissa. Oikeusasiamies katsoo toiseksi, että vaikka virantoimituksesta pidättämistä koskevaa päätöstä tehtäessä olisi tapahtunut menettelyvirhe, tällä ei olisi mitään vaikutusta riidanalaiseen päätökseen.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

82 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätös virkamiehen virantoimituksesta pidättämisestä on virkamiehelle vastainen toimi, josta voidaan nostaa kumoamiskanne henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyin edellytyksin (asia T-203/95, Connolly v. komissio, tuomio 19.5.1999, 33 kohta).

83 Tällainen päätös ei kuitenkaan ole seuraamuksen määräämisestä tehtävää lopullista päätöstä valmisteleva välttämätön menettelytoimi vaan itsenäinen päätös, jonka nimittävä viranomainen voi tehdä ja joka edellyttää, että virkamiehen katsotaan tehneen vakavan virheen (ks. em. asia Connolly v. komissio, tuomion 36 kohta ja yhdistetyt asiat T-120/01 ja T-300/01, De Nicola v. EIP, tuomio 16.12.2004, 113 kohta). Tästä seuraa, että virantoimituksesta pidättämistä koskevan päätöksen mahdollinen lainvastaisuus ei millään tavalla vaikuta riidanalaisen päätöksen pätevyyteen.

84 Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa on tämän vuoksi tehoton, joten se on hylättävä.

Ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa, joka koskee kurinpitolautakunnan sääntöjenvastaista kokoonpanoa

– Asianosaisten lausumat

85 Kantaja väittää, että yksinomaan toimielimen ulkopuolisista jäsenistä koostuva kurinpitolautakunta, kuten kurinpitolautakunta, jonka käsiteltäväksi oikeusasiamies oli saattanut asian, on muodostettu henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevien 5 ja 6 artiklan vastaisesti.

86 Oikeusasiamies vaatii virkamiestuomioistuinta hylkäämään ensimmäisen kanneperusteen kolmannen osan.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

87 On todettava, että koska henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 5 artiklan 1 kohdassa säädetään pelkästään, että kurinpitolautakunnassa on oltava vähintään yksi toimielimen ulkopuolelta valittu jäsen, siinä ei mitenkään kielletä, että enemmistö kurinpitolautakunnan jäsenistä tai jopa sen kaikki jäsenet voidaan valita toimielimen ulkopuolelta.

88 Tämän säännöksen tulkinta, joka johtaisi siihen, että on kiellettyä muodostaa kurinpitolautakuntia, joissa on yksinomaan kyseisen toimielimen ulkopuolisia jäseniä, ei ensinnäkään perustuisi mihinkään säädöstekstiin, ja sen lisäksi – kuten oikeusasiamies on aiheellisesti väittänyt vastineessaan – siitä seuraisi, että silloin kun toimielimillä tai elimillä ei ole riittävästi henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevissa 5 ja 6 artiklassa edellytettyyn palkkaluokkaan kuuluvia virkamiehiä, jotka voisivat osallistua kurinpitolautakuntaan, olisi mahdotonta muodostaa kurinpitolautakuntaa pätevästi.

89 Ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa on tämän vuoksi hylättävä perusteettomana.

90 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Toinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä

Asianosaisten lausumat

91 Kantaja katsoo, ettei sen enempää kurinpitolautakunnan lausuntoa kuin viraltapanopäätöstä ole perusteltu vaaditulla tavalla.

92 Kantaja vetoaa ensinnäkin siihen, että kurinpitolautakunnan lausunto on lyhytsanainen, sillä siinä ei selvitetä, millä tavalla ja mistä syystä tosiseikat, joista häntä arvostellaan, heikentävät hänen hoitamaansa tehtävään kohdistuvaa arvostusta. Kantaja kiistää lisäksi kurinpitolautakunnan toteamuksen, jonka mukaan hän hoiti tehtäviä, joissa vastuun taso oli korkea, ja muistuttaa olleensa tehtäväryhmän AD alimman palkkaluokan virkamies.

93 Kantaja katsoo toiseksi, ettei viraltapanopäätöstä ole perusteltu vaaditulla tavalla, vaikka siinä poiketaan kurinpitolautakunnan lausunnosta.

94 Kantajan mukaan oikeusasiamies ei riidanalaisessa päätöksessä ”todenna niiden tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, joista häntä arvostellaan” vaan pelkästään esittää ”vakiomuotoilua” muistuttavan raskauttavien tai lieventävien seikkojen luettelon selittämättä mitenkään, miksi viraltapano soveltuu seuraamukseksi paremmin kuin kurinpitolautakunnan puoltama alempaan palkkaluokkaan siirtäminen.

95 Oikeusasiamies katsoo, että kurinpitolautakunta ja nimittävä viranomainen ovat täyttäneet perusteluvelvollisuuden esittämällä asiassa merkitykselliset seikat, ja vaatii, että kanneperuste on hylättävä.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

96 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan adressaatille vastainen päätös on perusteltava niin, että tuomioistuin voi tutkia sen laillisuuden ja että päätöksen adressaatti saa tarvittavat tiedot arvioidakseen, onko päätös asianmukainen (ks. yhdistetyt asiat T-34/96 ja T-163/96, Connolly v. komissio, tuomio 19.5.1999, 93 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

97 Arvioitaessa, täyttävätkö nimittävän viranomaisen päätöksen, jossa määrätään seuraamus, perustelut nämä vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt. Tältä osin on todettava, että vaikka kurinpitolautakunnan ja nimittävän viranomaisen on esitettävä tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin niiden päätökset oikeudellisesti perustuvat, sekä syyt, joiden vuoksi ne ovat tehneet päätöksensä, ei kuitenkaan edellytetä, että niiden olisi käsiteltävä kaikkia niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka se, jota asia koskee, on esittänyt menettelyssä (asia T-277/01, Stevens v. komissio, tuomio 5.12.2002, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

98 Jos nimittävän viranomaisen määräämä seuraamus on ankarampi kuin kurinpitolautakunnan ehdottama, kuten tässä tapauksessa, päätöksessä on lisäksi tarkasti yksilöitävä syyt, joiden perusteella nimittävä viranomainen on poikennut kurinpitolautakunnan lausunnosta (ks. vastaavasti asia 228/83, F v. komissio, tuomio 29.1.1985, 35 kohta).

99 Nämä periaatteet on otettava huomioon tutkittaessa, onko kurinpitolautakunnan lausuntoa ja riidanalaista päätöstä perusteltu asianmukaisesti.

100 Virkamiestuomioistuin huomauttaa ensinnäkin kurinpitolautakunnan lausunnon lyhytsanaisuutta koskevasta väitteestä, että lausunto on todellakin hyvin yhteenvedonomainen. Yhtäältä kurinpitolautakunta kuitenkin toteaa, että kantaja on myöntänyt arvostelun kohteena olevat tosiseikat paikkansapitäviksi, ja toisaalta lausunnossa on esitetty eri raskauttavat ja lieventävät seikat, jotka

tukevat kantajan palkkaluokan alentamista koskevaa ehdotusta, joten tuomioistuin pystyy tutkimaan lausunnon laillisuuden ja asianomainen saa tarvittavat tiedot arvioidakseen, onko päätös asianmukainen. Väite on näin ollen hylättävä.

101 Väite, jolla kantaja on kiistänyt kurinpitolautakunnan arvion hänen hoitamiensa tehtävien korkeasta vastuun tasosta, kuuluu puolestaan aineellisen tutkinnan eikä perustelujen riittävyyttä koskevan arvioinnin alaan. Kysymystä käsitellään siten jäljempänä ilmeistä arviointivirhettä koskevan kolmannen kanneperusteen yhteydessä.

102 Riidanalaisen päätöksen perusteluissa puolestaan ensinnäkin mainitaan kantajan ammatillinen asema, ”neljän [palkka]laskelman väärentäminen” ja yhden todistuksen väärentäminen sekä ”näiden väärennettyjen asiakirjojen käyttö suhteessa kolmanteen osapuoleen” haettaessa matalakorkoista pankkilainaa. Toiseksi päätöksessä otetaan huomioon, että kantaja on kurinpitolautakunnan pitämästä ensimmäisestä kuulemistilaisuudesta lähtien myöntänyt nämä tosiseikat paikkansapitäviksi eikä ole menettelyn kuluessa missään vaiheessa kiistänyt niitä. Oikeusasiamies selvittää kolmanneksi, että teot, joista kantajaa arvostellaan, ja hänen myöhempi käyttäytymisensä ovat sellaisia, että ”on mahdotonta pysyttää tai edes luoda uudelleen oikeusasiamiehen ja [kantajan] välistä institutionaalista, ammatillista ja henkilökohtaista luottamussuhdetta”, ja että kantajan käyttäytymisen ja tekojen vakavuus huomioon ottaen hänen pitämisensä toimielimen palveluksessa tahraisi vakavasti tämän imagoa ja vaikuttaisi erittäin kielteisesti oikeusasiamiehen moraaliseen arvovaltaan.

103 Tällaiset perustelut eivät todellakaan muodostu pelkistä vakiolauseista, vaan niissä yksilöidään kantajan syyksi luetut konkreettiset tosiseikat sekä syyt, joiden vuoksi nimittävä viranomainen on määrännyt seuraamukseksi viraltapanon eikä palkkaluokan alentamisen. Päätöksen adressaatti saa tällaisista perusteluista tarvittavat tiedot arvioidakseen, onko riidanalainen päätös asianmukainen, ja virkamiestuomioistuin voi niiden perusteella tutkia päätöksen laillisuuden.

104 Näiden seikkojen perusteella on katsottava, etteivät kurinpitolautakunnan lausunnon ja riidanalaisen päätöksen perustelut ole riittämättömiä.

105 Toinen kanneperuste on tämän vuoksi hylättävä perusteettomana.

Kolmas kanneperuste, joka koskee ilmeistä arviointivirhettä

106 Kolmannessa kanneperusteessa on kaksi osaa, jotka koskevat ratkaisun perustana olevien tosiseikkojen aineellista paikkansapitämättömyyttä ja suhteellisuusperiaatteen ilmeistä loukkaamista.

Kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee ratkaisun perustana olevien tosiseikkojen aineellista paikkansapitämättömyyttä

– Asianosaisten lausumat

107 Kantajan mukaan oikeusasiamies on tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että kantaja aikoi hankkia toiminnallaan ”sosiaalista henkilökohtaista etua”, kuten riidanalaisessa päätöksessä todetaan. Kantaja toteaa lisäksi, että Ranskan oikeuskäytännön mukaan kysymys on Ranskan rikoslain 441-1 §:ssä tarkoitetusta rangaistavasta väärennöksestä vain, jos väärennetty tai muutettu asiakirja on omiaan aiheuttamaan toiselle todellista tai mahdollista vahinkoa, ja kantaja väittää, ettei hänen tekonsa tässä tapauksessa aiheuttanut mitään vahinkoa.

108 Oikeusasiamies vaatii, että kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

109 Virkamiestuomioistuin toteaa, että päätös määrätä seuraamukseksi viraltapano johtuu siitä, että kantaja oli muuttanut useita virallisia asiakirjoja ja käyttänyt niitä suhteessa kolmansiin osapuoliin, mitä kantaja ei ole kiistänyt. Kantaja ei siis ole kyseenalaistanut näiden tosiseikkojen aineellista paikkansapitävyyttä.

110 Vaikka pitää paikkansa, että riidanalaisen päätöksen mukaan kantaja on käyttänyt ”väärennettyjä asiakirjoja suhteessa kolmanteen osapuoleen hankkiakseen sosiaalista henkilökohtaista etua”, päätös perustuu siihen tosiseikkaan, että virallisia asiakirjoja oli muutettu ja käytetty suhteessa kolmanteen osapuoleen. Riidanalaisessa päätöksessä nimittäin otetaan raskauttava seikkana huomioon kantajan aikomus käyttää asiakirjoja ”haettaessa pienituloisille kotitalouksille tarkoitettua matalakorkoista pankkilainaa”. Kantaja ei ole kiistänyt tätä, vaan hän on pelkästään väittänyt, ettei hän saanut toimistaan sosiaalista etua, esittämättä kuitenkaan mitään argumenttia, joka voisi näyttää toteen, että riidanalainen päätös perustui viimeksi mainittuun tarkoitukseen. On lisäksi todettava täydellisyyden vuoksi, että riidanalaisessa päätöksessä tutkitaan kantajan esittämiä eri selityksiä yksityiskohtaisesti ja hylätään ne ja ettei kantaja ole esittänyt teoilleen mitään muuta tyydyttävää selitystä.

111 Toiseksi on todettava, että on merkityksetöntä, miten kantajan teot luokitellaan oikeudellisesti Ranskan rikosoikeuden perusteella, koska oikeusasiamies on tutkinut riidanalaiset tosiseikat kurinpitomenettelyn alaisen virheen eikä rikoksen näkökulmasta.

112 Virkamiestuomioistuin toteaa näin ollen, ettei kantaja ole esittänyt mitään argumenttia, joka voisi näyttää toteen, että riidanalaisessa päätöksessä on arvioitu virheellisesti niiden tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, joista kantajaa arvostellaan. Kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa on tämän vuoksi hylättävä.

Kolmannen kanneperusteen toinen osa, joka koskee suhteellisuusperiaatteen ilmeistä loukkaamista

– Asianosaisten lausumat

113 Kantaja katsoo, että määrätyn seuraamuksen lopullisuus ja peruuttamattomuus ovat virheeseen ja asian olosuhteisiin nähden suhteettomia ja että oikeusasiamies on arvioinut raskauttavia ja lieventäviä seikkoja virheellisesti.

114 Oikeusasiamies vaatii virkamiestuomioistuinta hylkäämään kolmannen kanneperusteen tämän osan.

– Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

115 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 10 artiklan mukaan kurinpitoseuraamusten ankaruuden on oltava suhteessa tehdyn virheen vakavuuteen. Samassa artiklassa luetellaan lisäksi arviointiperusteita, jotka nimittävän viranomaisen on erityisesti otettava huomioon seuraamusta valitessaan.

116 Seuraamuksen määrittäminen perustuu nimittävän viranomaisen kaikista konkreettisista tosiseikoista ja kunkin yksittäistapauksen olosuhteista tekemään kokonaisarviointiin, sillä henkilöstösäännöissä ei säädetä niissä mainittujen seuraamusten ja virkamiesten erilaisten sääntöjenvastaisten tekojen kiinteästä suhteesta eikä täsmennetä, missä määrin raskauttavien tai lieventävien seikkojen olemassaolon on vaikutettava seuraamuksen valintaan.

117 On lisäksi todettava, ettei perusoikeuskirjan 47 artiklassa ilmaistun tehokkaan oikeussuojan periaatteen noudattaminen sulje pois sitä, että hallinnollisessa menettelyssä seuraamuksen määrää ensin hallintoviranomainen. Periaatteen noudattaminen edellyttää kuitenkin, että ”lainkäyttöelin, jolla on täysi toimivalta,” tutkii myöhemmin sellaisen hallintoviranomaisen päätöksen laillisuuden, joka – kuten tässä tapauksessa nimittävä viranomainen – ei itse täytä tässä artiklassa asetettuja vaatimuksia (ks. vastaavasti

ja analogisesti asia Albert ja Le Compte v. Belgia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.2.1983, A-sarja nro 58, 29 kohta; asia Schmautzer, Umlauft, Gradinger, Pramstaller, Palaoro ja Pfarrmeier v. Itävalta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.10.1995, A-sarja nro 328 A-C, 34, 37, 42, 39 ja 41 kohta ja nro 329 A-C, 38 kohta ja asia Mérigaud v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 24.9.2009, kanne nro 32976/04, 68 kohta). Jotta lainkäyttöelintä voitaisiin luonnehtia ”lainkäyttöelimeksi, jolla on täysi toimivalta”, sillä on erityisesti oltava toimivalta tutkia kaikki sen käsiteltäväksi saatetun oikeusriidan kannalta merkitykselliset tosiseikka- ja oikeuskysymykset (asia Chevrol v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 3.2.2003, kanne nro 49636/99, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia Silvester’s Horeca Service v. Belgia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 4.3.2004, kanne nro 47650/99, 27 kohta), mikä tarkoittaa kurinpitoseuraamuksen osalta, että sillä on erityisesti toimivalta arvioida, ovatko virhe ja seuraamus oikeassa suhteessa, eikä sen tarvitse rajoittua tutkimaan, onko tapahtunut ilmeisiä arviointivirheitä tai onko harkintavaltaa käytetty väärin (asia T-184/11 P, Nijs v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 15.5.2012, 85 ja 86 kohta).

118 Virkamiestuomioistuimen on arvioitava suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskevia kantajan väitteitä ja perusteluja tämän tuomion 115—117 kohdassa kuvailtujen oikeussääntöjen perusteella ja tutkittava, onko nimittävä viranomainen painottanut raskauttavia ja lieventäviä seikkoja oikeassa suhteessa.

119 Riidanalainen seuraamus ei tässä tapauksessa ole suhteeton, koska kantaja on virallisia asiakirjoja muuttaessaan vakavasti heikentänyt hoitamiinsa tehtäviin kohdistuvaa arvonantoa ja katkaissut lopullisesti luottamussuhteen oikeusasiamieheen. Minkään kantajan esiin tuoman seikan perusteella ei myöskään voida päätellä, että määrätty seuraamus olisi suhteeton siihen käyttäytymiseen nähden, josta häntä arvostellaan.

120 Kantaja arvostelee oikeusasiamiestä erityisesti ensinnäkin siitä, että tämä on virheellisesti pitänyt raskauttavina seikkoina tärkeitä tehtäviä, joita kantaja hoiti viestinnästä vastaavana hallintovirkamiehenä, tosiseikkojen, joista kantajaa arvostellaan, vakavaa virheellisyyttä, kantajan kyvyttömyyttä myöntää tosiseikkoja ja tästä kieltäytymistä, oikeusasiamiehen maineelle aiheutunutta suurta haittaa ja teon tahallisuutta.

121 Kantajan vastuualueista on todettava, että – kuten oikeusasiamies on kirjelmissään aiheellisesti muistuttanut – kantaja oli viestintäyksikön ainoa hallintovirkamies. Kanteeseen liitetyistä arviointikertomuksista ilmenee lisäksi, että kantajalla todella oli tärkeitä julkisiin hankintoihin ja julkisten varojen hallinnointiin liittyviä tehtäviä. Kantajalle oikeusasiamiehen palveluksessa kertynyt kokemus ja hänelle osoitetut tärkeät tehtävät todistavat oikeusasiamiehen luottamuksesta häneen, ja niiden vuoksi on perusteltua, että oikeusasiamies otti nämä seikat huomioon raskauttavina seikkoina (ks. vastaavasti em. asia Onidi v. komissio, tuomion 146 kohta).

122 Tosiseikkojen arvioinnin ja virheen vakavuuden osalta kantaja tyytyy toteamaan, ettei virhe ole sen luonteinen, että se olisi saanut hänet kieltämään virkamiehen roolinsa, mutta hän ei esitä mitään sellaista argumenttia, joka voisi kyseenalaistaa oikeusasiamiehen arvioinnin, jonka mukaan virallisten asiakirjojen muuttaminen ja niiden käyttäminen suhteessa kolmanteen osapuoleen on erittäin vakava virhe.

123 Väitteestä, joka koskee kantajan ”kyvyttömyyttä myöntää tosiseikkoja ja tästä kieltäytymistä” ja sitä, ettei hän missään vaiheessa pyytänyt käyttäytymistään anteeksi, virkamiestuomioistuin toteaa, ettei oikeusasiamies ole milloinkaan kiistänyt kantajan myöntäneen tosiseikkoja ja että hän on riidanalaisessa päätöksessä tosiasiassa pitänyt raskauttavana seikkana kantajan ”kyvyttömyyttä myöntää tosiseikkojen vakavuutta ja tästä kieltäytymistä”. On lisäksi todettava, että vaikka pitää paikkansa, että kantaja oli tutkimuksen suorittajien kanssa keskustellessaan heti todennut olevansa ”tietoinen tosiseikkojen vakavuudesta”, asiakirja-aineistosta ilmenee, että hän oli useaan kertaan pyrkinyt vähättelemään sitä. Kantaja on oikeusasiamiehen kuultavana ollessaan siten korostanut, etteivät

osuuskunta ja virallinen syyttäjä antaneet asiakirja-aineistolle juurikaan merkitystä, ja samoin hän on 3.11.2009 esittämissään lisähuomautuksissa arvostellut oikeusasiamiehen ”halua liioitella” niin, että ”lopulta sivuutetaan suhteellisuusperiaate”. On vielä todettava, että kantaja tyytyi pyytämään tutkimuksen suorittajilta anteeksi ”tätä kauheaa ja tuskallista hetkeä, johon [he] [ovat] joutu[neet] tämän tilanteen ja [hänen] teko[jensa] johdosta”, mutta hän ei ole missään vaiheessa pyytänyt anteeksi toimiaan. Oikeusasiamiestä ei näin ollen voida arvostella siitä, että hän on pitänyt raskauttavana seikkana, ettei kantaja ollut ymmärtänyt niiden tosiseikkojen vakavuutta, joista häntä arvosteltiin.

124 Kantaja väittää, että oikeusasiamies on tehnyt virheen pitäessään raskauttavana seikkana haittaa, jonka kantajan toimet ovat aiheuttaneet oikeusasiamiehen maineelle, sillä asiakirja-aineisto on edelleen luottamuksellinen. Virkamiestuomioistuin huomauttaa, että kantaja itse arvostelee asian saamaa julkisuutta ja että – kuten oikeusasiamies muistuttaa – asiakirja-aineisto varmasti on osuuskunnan ja Ranskan viranomaisten tiedossa, joista viimeksi mainituille oikeusasiamies on oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista 9.3.1994 tehdyn Euroopan parlamentin päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom (EYVL L 113, s. 15) 4 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoittanut tosiseikoista, joista kantajaa arvosteltiin, joten väitettä ei voida hyväksyä.

125 Kantaja kiistää lopuksi oikeusasiamiehen huomioon ottaman tahallisuuden. Riittää kuitenkin, kun muistutetaan, ettei ole kiistetty, että kantajan toimet kestivät noin kahden kuukauden ajan heinäkuun 2009 alusta 26.8.2009 saakka, jolloin kantaja toimitti osuuskunnalle itse laatimansa tulotodistuksen. Teot, jotka kantaja myöntää tehneensä, edellyttävät lisäksi selvästi sen tasoista valmistelua, ettei kyse voi olla ”ajattelemattomasta teosta”, kuten kantaja väittää. Väite on näin ollen hylättävä.

126 Siltä osin kuin on toiseksi kysymys lieventävien seikkojen arvioinnista, kantaja arvostelee oikeusasiamiestä siitä, ettei tämä ottanut huomioon kantajan ja hänen perheensä ahdinkoa. Se, että oikeusasiamies on hylännyt nämä väitteet ja perustelut, ei kuitenkaan osoita, ettei hän olisi ottanut niitä huomioon.

127 Kantaja moittii oikeusasiamiestä lisäksi siitä, ettei tämä ottanut huomioon, ettei hän ollut toistanut tekoa. Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 10 artiklan h alakohdassa todetaan tältä osin, että nimittävä viranomainen ottaa virheen vakavuutta määritellessään huomioon virheen tai virheellisen käyttäytymisen toistumisen, joten mahdollinen teon toistaminen voi oikeuttaa koventamaan seuraamusta. Se, ettei tekoa ole toistettu, ei sitä vastoin voi olla lieventävä seikka, koska virkamies on lähtökohtaisesti velvollinen pidättäytymään sellaisista teoista ja sellaisesta käytöksestä, jotka voisivat heikentää kyseisen virkamiehen hoitamiin tehtäviin kohdistuvaa arvonantoa (ks. vastaavasti asia T-208/06, Quinn Barlo ym. v. komissio, tuomio 30.11.2011, 255 ja 264 kohta, joiden mukaan sitä, ettei rikkomista ole uusittu, ei voida kilpailualalla pitää lieventävänä seikkana; tätä tuomiota koskeva valitus on vireillä unionin tuomioistuimessa, asia C-70/12 P).

128 Kantajan mukaan oikeusasiamies on sekoittanut hänen yksityiset toimensa ja ammattitoimintansa, sillä virhe oli täysin riippumaton hänen työtehtävistään. Tällainen väite on kuitenkin hylättävä, koska virkamiehen velvollisuus vaalia asemaansa kohdistuvaa arvonantoa ei rajoitu tiettyyn ajankohtaan, jolloin hän hoitaa jotakin tiettyä tehtävää, vaan se velvoittaa häntä kaikissa tilanteissa (asia C-274/99 P, Connolly v. komissio, tuomio 6.3.2001, 79—93 ja 130 kohta ja asia T-146/94, Williams v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 7.3.1996, 68 kohta).

129 Kantaja arvostelee oikeusasiamiestä vielä siitä, ettei tämä ottanut lieventävänä seikkana huomioon hänen arviointikertomuksiaan, joissa oikeusasiamies oli arvioinut hänen tehokkuutensa erinomaiseksi. Siitä huolimatta, miten kantajaa on arvioitu hänen arviointikertomuksissaan, ja vaikka oikeusasiamies on riidanalaisessa päätöksessä katsonut, että kantajan tehokkuus ja pätevyys olivat kiistattomia, nimittävä viranomainen voi kuitenkin perustellusti katsoa, ettei tämä lieventänyt määrättävää seuraamusta, kun otetaan huomioon rikkomusten vakavuus ja kantajan palkkaluokka sekä vastuuasema (em. yhdistetyt asiat T-34/96 ja T-163/96, Connolly v. komissio, tuomion 167 kohta).

130 Edellä esitetystä seuraa, että kanneperuste on siis kokonaisuudessaan hylättävä perusteettomana.

Neljäs kanneperuste, joka koskee miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta ja oikeutta äitiyslomaan

Asianosaisten lausumat

131 Kantaja katsoo, että koska riidanalainen päätös tuli voimaan hänen ollessaan äitiyslomalla, sillä rikotaan direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohtaa ja direktiivin 92/85 10 artiklaa.

132 Vaikka oikeusasiamies myöntää, että direktiiviä 92/85 voidaan periaatteessa soveltaa, hän vastaa kantajan väitteeseen, että direktiivin 10 artiklassa kielletään raskaana olevan työntekijän irtisanominen vain, jos irtisanominen liittyy työntekijän tilaan, joten oikeusasiamies vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

133 Väitteestä, jonka mukaan miesten ja naisten välistä tasa-arvoa on loukattu, on aluksi todettava, että perusoikeuskirjan 23 artiklassa edellytetään, että miesten ja naisten välisen tasa-arvon periaatetta on noudatettava kaikilla aloilla työelämä mukaan lukien, ja että periaatteesta, jonka mukaan raskaana olevien työntekijöiden syrjintä on kiellettyä, säädetään direktiivin 2006/54 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa ja direktiivin 92/85 10 artiklassa. Kantajan kirjelmät on näin ollen ymmärrettävä niin, että niissä viitataan tähän määräykseen ja näihin säännöksiin.

134 Virkamiestuomioistuin muistuttaa, että oikeuskäytännössä on tunnustettu tarve varmistaa unionin toimielinten palveluksessa olevien naisten ja miesten tasa-arvo (asia T-45/90, Speybrouck v. parlamentti, tuomio 28.1.1992, 48 kohta).

135 Kantaja ei ole tässä tapauksessa näyttänyt toteen mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin havaita suoran tai välillisen syrjinnän olemassaolo, koska tällaisen syrjinnän olemassaoloa ei voida olettaa pelkästään sen perusteella, että oikeusasiamies tiesi kantajan raskaudesta.

136 Koska ei ole mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin olettaa, että kantajan osoittamaa suoraa tai välillistä syrjintää on tapahtunut, oikeusasiamiehen ei tarvitse näyttää toteen, ettei miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta ole loukattu.

137 Siltä osin kuin on väitetty, että direktiivin 92/85 10 artiklaa on rikottu, on todettava, että henkilöstösääntöjen 1 e artiklan 2 kohdan mukaan työtehtävissä toimiville virkamiehille on järjestettävä sellaiset asianmukaiset terveys- ja turvallisuusnormit täyttävät työolot, jotka ovat vähintään samantasoiset kuin perustamissopimuksen mukaisesti näillä aloilla hyväksyttyihin toimenpiteisiin sovellettavat vähimmäisvaatimukset.

138 Direktiivillä 92/85 pyritään parantamaan työympäristöä vahvistamalla raskaana olevien työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojaa. Direktiivi sitoo näin ollen toimielimiä, koska näiden on organisatorisen itsemääräämisoikeutensa perusteella ja henkilöstösääntöjen mukaisesti varmistettava raskaana oleville työntekijöille direktiivin mukaista vähimmäissuojaa vastaava suoja (ks. asia F-65/07, Aayhan ym. v. parlamentti, tuomio 30.4.2009, 116 kohta).

139 Direktiivin 92/85 10 artiklaa ei kuitenkaan voida tulkita niin, että siinä kielletään kaikki raskaana olevan työntekijän irtisanomiset. Erottamispäätös, joka on tehty raskauden alkamisen ja äitiysloman päättymisen välisenä aikana syistä, jotka eivät liity raskauteen, ei nimittäin ole kyseisen 10 artiklan vastainen sillä edellytyksellä, että työnantaja esittää kirjallisesti asianmukaisesti perustellut syyt

irtisanomiselle ja että kyseisen henkilön irtisanominen sallitaan kansallisessa lainsäädännössä ja/tai käytännössä, kuten tämän direktiivin 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa edellytetään (ks. asia C-232/09, Danosa, tuomio 11.11.2010, 63 kohta).

140 On ensinnäkin todettava, että asiakirja-aineistosta ilmenee selvästi, ettei kantajan viraltapano liittynyt mitenkään hänen raskauteensa. Kantaja ei myöskään ole missään vaiheessa väittänyt sen enempää kirjelmissään kuin istunnossa esittämissään suullisissa lausumissa, että viraltapanopäätös johtui hänen raskaudestaan.

141 Toiseksi on todettava, että oikeusasiamies on riidanalaisessa päätöksessä kirjallisesti esittänyt asianmukaisesti perustellut syyt irtisanomiselle.

142 Kolmanneksi on todettava, että vaikkei henkilöstösäännöissä ole erityissäännöstä, jossa säädettäisiin nimenomaisesti poikkeuksesta direktiivin 10 artiklassa säädettyyn kieltoon, niitä on tulkittava niin, että niiden 47 artiklan e alakohdassa sallitaan tällainen poikkeaminen, sillä siinä säädetään täysin poikkeuksellisesta mahdollisuudesta, että virkamiehen palvelussuhde päättyy lopullisesti, kun kurinpitomenettelyn johdosta on tehty viraltapanopäätös.

143 Edellä esitetystä seuraa, että kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

Viides kanneperuste, joka koskee huolenpitovelvollisuuden laiminlyöntiä ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

144 Kantaja arvostelee oikeusasiamiestä siitä, että tämä oli päättänyt odottaa 19.5.2010 saakka, ennen kuin kurinpitomenettely aloitettiin, vaikka kantaja oli päinvastoin pyytänyt kirjallisesti ja esittämällä häntä hoitavan lääkärin todistuksen, että menettely saatettaisiin päätökseen mahdollisimman nopeasti, kun huomioon otetaan siitä aiheutuneen stressin vaikutukset hänen raskauteensa. Kantaja huomauttaa lisäksi, että menettelyä käytiin hänen ollessaan ensin raskaana ja sen jälkeen vastasynnyttänyt äiti, mikä osoittaa, ettei oikeusasiamies täyttänyt huolenpitovelvollisuuttaan.

145 Oikeusasiamies vaatii, että kanneperuste on hylättävä.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

146 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että kantaja otti 25.11.2009 yhteyttä oikeusasiamieheen ilmoittaakseen käynnissä olevaan menettelyyn liittyvästä stressistään ja siitä, että stressi saattoi vaikuttaa kielteisesti hänen raskauteensa. Oikeusasiamies ilmoitti 27.11.2009 päivätyllä kirjeellään kantajalle, että hän aikoi pyytää työterveyslääkäriä ottamaan selvää kantajan terveydentilasta ja ehdottamaan hänelle mahdollisia toimenpiteitä sen vaikutuksen minimoimiseksi, joka kurinpitomenettelyllä oli kantajan ja hänen syntymättömän lapsensa terveyteen. Toimielimen työterveyslääkärin annettua lausunnon, jonka mukaan kantajan terveydentila oli heikko ja kurinpitomenettely saattoi vaikuttaa siihen tuhoisasti, oikeusasiamies päätti 18.1.2010 lykätä kurinpitomenettelyyn liittyviä toimia kantajan synnytyksen jälkeiseen aikaan.

147 On todettava, että oikeusasiamies on juuri huolenpidon vuoksi lykännyt kurinpitomenettelyn aloittamista.

148 Viides kanneperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

3. *Vahingonkorvausvaatimukset*

Asianosaisten lausumat

149 Kantaja vaatii virkamiestuomioistuinta toteamaan ensisijaisesti, että riidanalaisen päätöksen kumoamisen johdosta hänelle on maksettava hänelle kuuluvat taloudelliset etuudet viraltapanon voimaantulon ja virkamiestuomioistuimen tuomion, jossa päätös kumotaan, väliseltä ajalta viivästyskorkoineen kyseisen päätöksen tekopäivästä.

150 Kantaja vaatii toissijaisesti, että virkamiestuomioistuimen on velvoitettava oikeusasiamies korvaamaan kantajalle riidanalaisesta päätöksestä aiheutunut aineellinen vahinko ja henkinen kärsimys.

151 Joka tapauksessa hän vaatii, että oikeusasiamies on velvoitettava maksamaan hänelle 65 000 euroa henkisestä kärsimyksestä.

152 Oikeusasiamies vaatii, että vaatimukset on hylättävä.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

153 Henkilöstöasioita koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vahingonkorvausvaatimukset on hylättävä siltä osin kuin ne liittyvät läheisesti kumoamisvaatimuksiin, jotka on hylätty perusteettomina (asia F-40/05, Andreasen v. komissio, tuomio 8.11.2007, 277 kohta).

154 Kaikki vahingonkorvausvaatimukset ja perusteettomina hylätyt kumoamisvaatimukset liittyvät tässä tapauksessa läheisesti toisiinsa. Koska kumoamisvaatimuksia tutkittaessa ei ole ilmennyt mitään lainvastaisuutta, jonka johdosta oikeusasiamiehelle syntyisi vastuu, vahingonkorvausvaatimukset on hylättävä.

155 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

156 Virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisen työjärjestyksen 2 osaston 8 luvun muiden säännösten soveltamista. Saman artiklan 2 kohdan mukaan kohtuuden niin vaatiessa virkamiestuomioistuin voi päättää, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut vain osittain tai että tätä ei lainkaan velvoiteta korvaamaan oikeudenkäyntikuluja.

157 Edellä esitettyjen perustelujen perusteella kantaja on hävinnyt asian. Lisäksi oikeusasiamies on vaatimuksissaan nimenomaisesti pyytänyt, että kantaja velvoitettaisiin korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Asian olosuhteissa ei ole perusteltua soveltaa työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohtaa, minkä vuoksi kantajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvattava oikeusasiamiehen oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) BG:n kanne hylätään.

2) BG vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja hänet velvoitetaan korvaamaan Euroopan oikeusasiamiehen oikeudenkäyntikulut.

Rofes i Pujol Boruta Bradley

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä heinäkuuta 2012.

W. Hakenberg
kirjaaja

H. Kreppel
presidentti